

Veldwerkplaats Libellen als kwaliteitslabel

Bedreigingen en maatregelen

Jaap Bouwman

ontwikkeling+beheer natuurkwaliteiten

o+bn

Unie van **Bosgroepen**

Inhoud

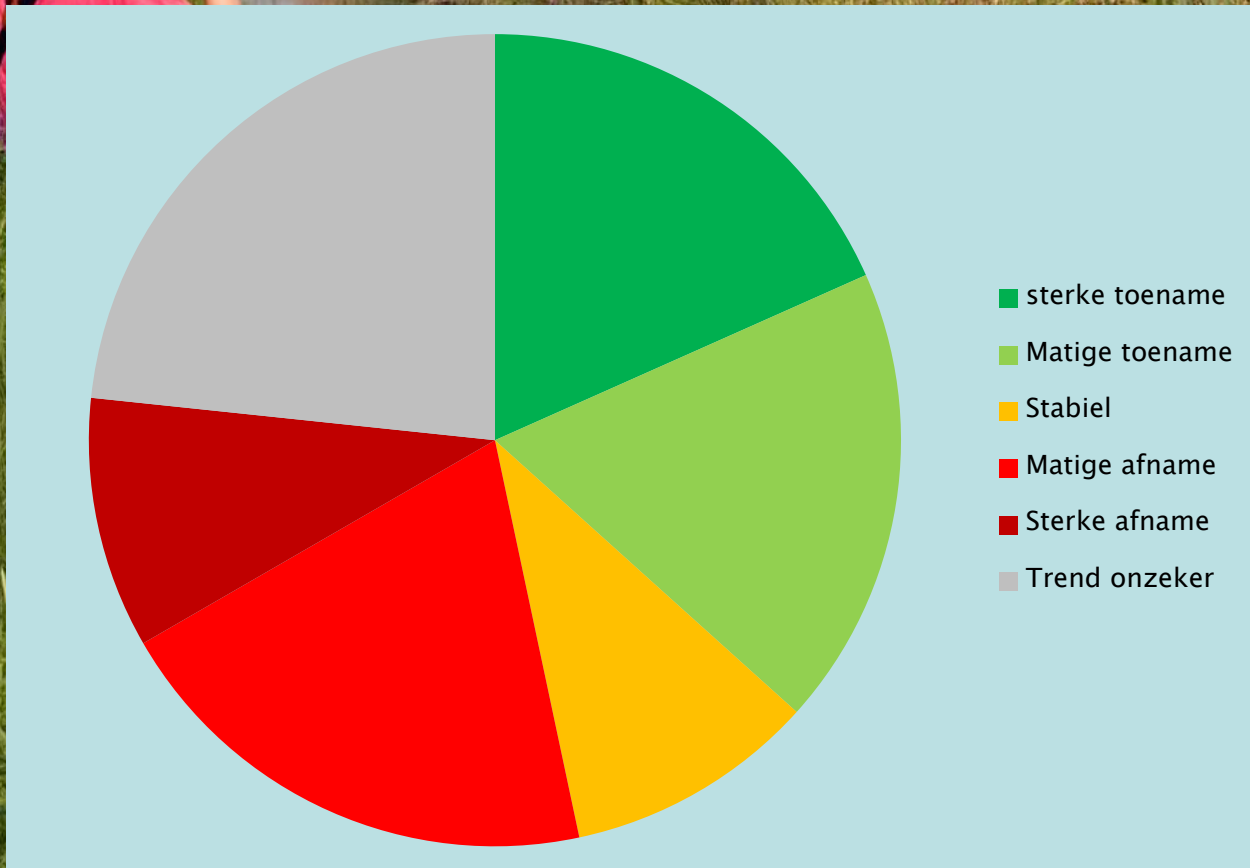
- Welke soorten doen het goed en welke slecht?
- Bedreigingen
- Herstelmaatregelen
- Risico's bij herstel

Gaat het goed of slecht met libellen?

Resultaten uit het Landelijk Meetnet

De Rode Lijst

Verdwenen uit NL
5

Mercuruwaterjuffer	Maanwaterjuffer
Dwergjuffer	Venglazenmaker
Bronslibel	Noordse glazenmaker
Oostelijke witsnuitlibel	Groene glazenmaker
Sierlijke witsnuitlibel	Venwitsnuitlibel

Kwetsbaar
6

Ernstig bedreigd
4

Donkere waterjuffer	Gevlekte witsnuitlibel
Speerwaterjuffer	Kleine tanglibel
Hoogveenglanslibel	Zuidelijke oeverlibel

Gevoelig
2

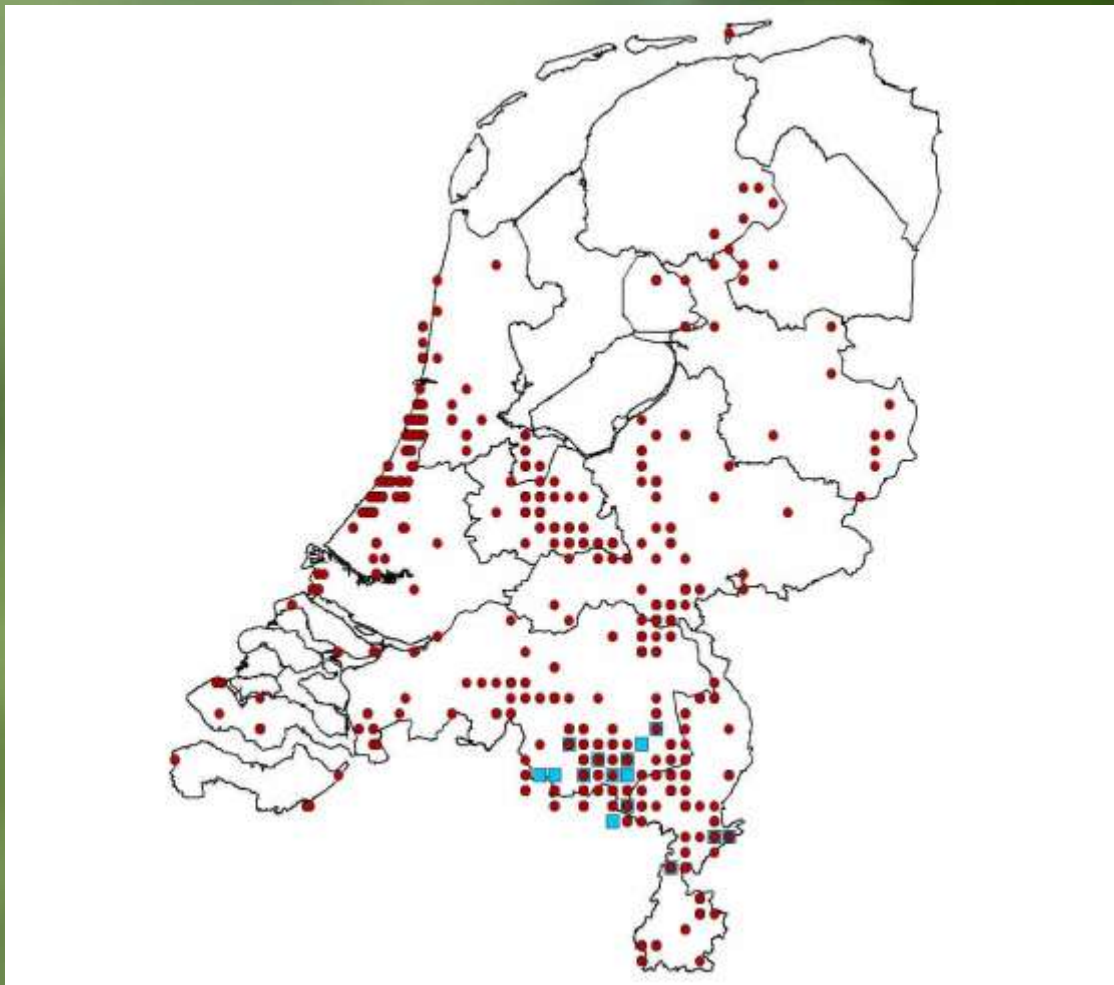
Bedreigd
6

Kempense heidelibel
Bosbeekjuffer
Noordse winterjuffer
Beekrombout
Gaffellibel
Gewone bronlibel
Gevlekte glanslibel

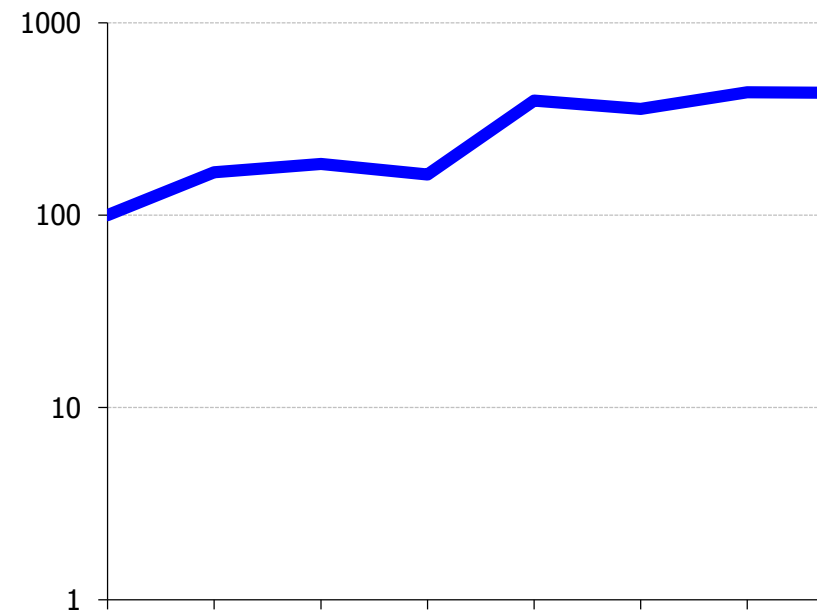
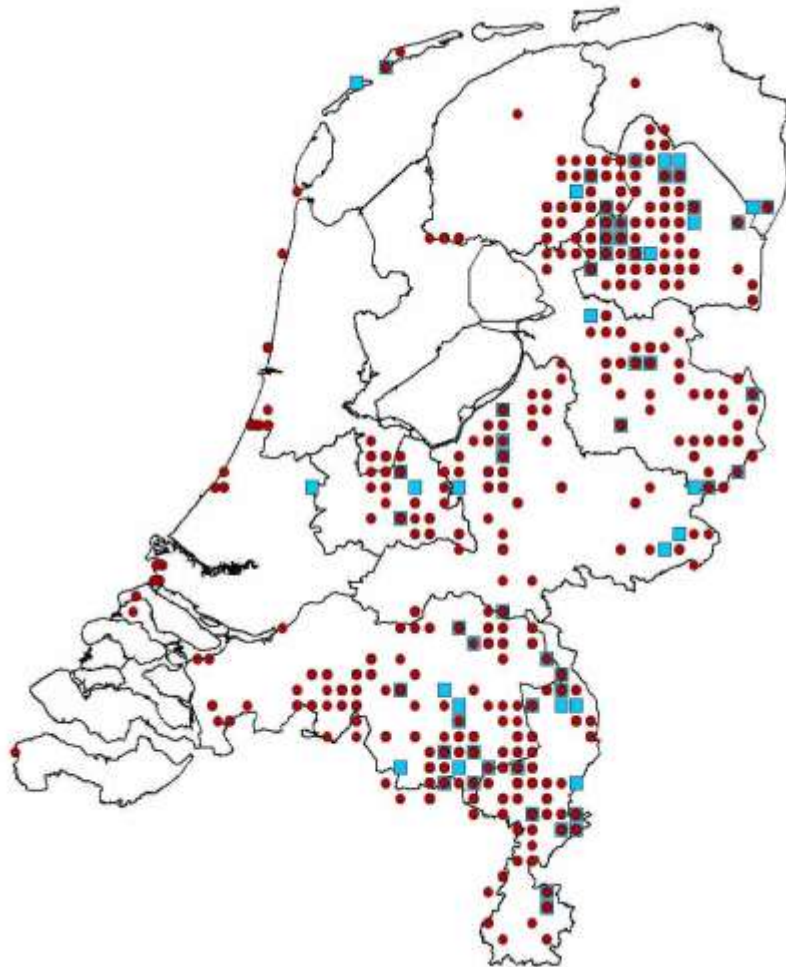
23 soorten op de RL
(35%)

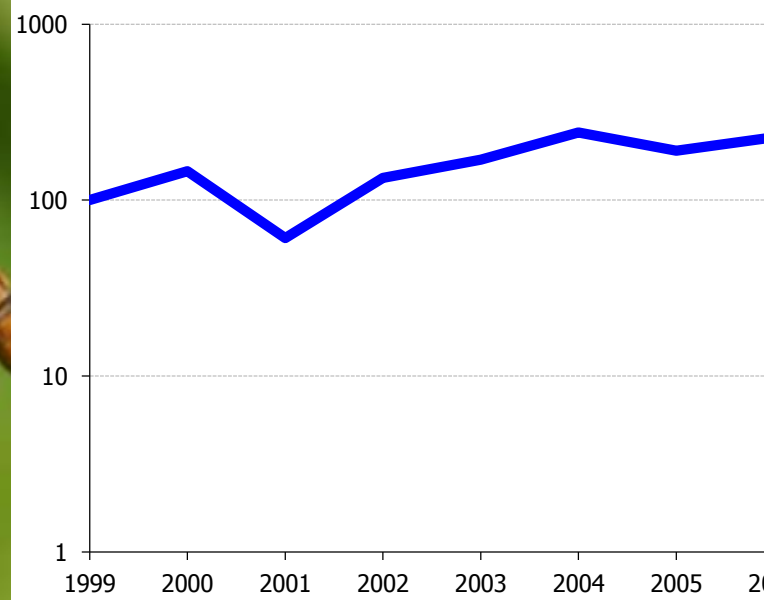
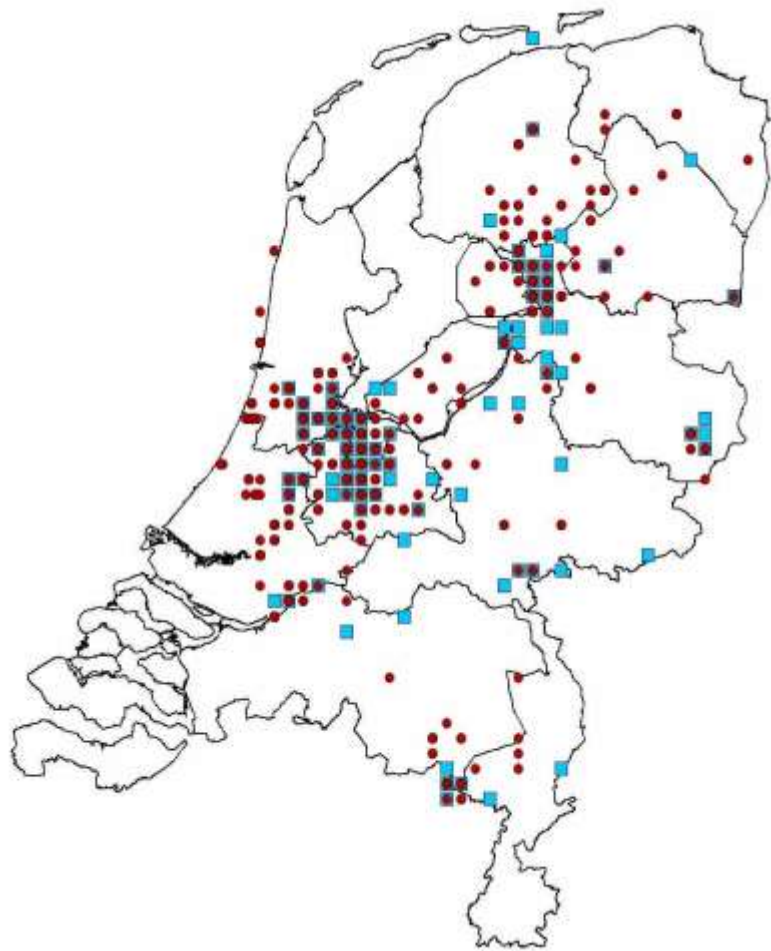
Bruine winterjuffer van bedreigd naar thans niet bedreigd.

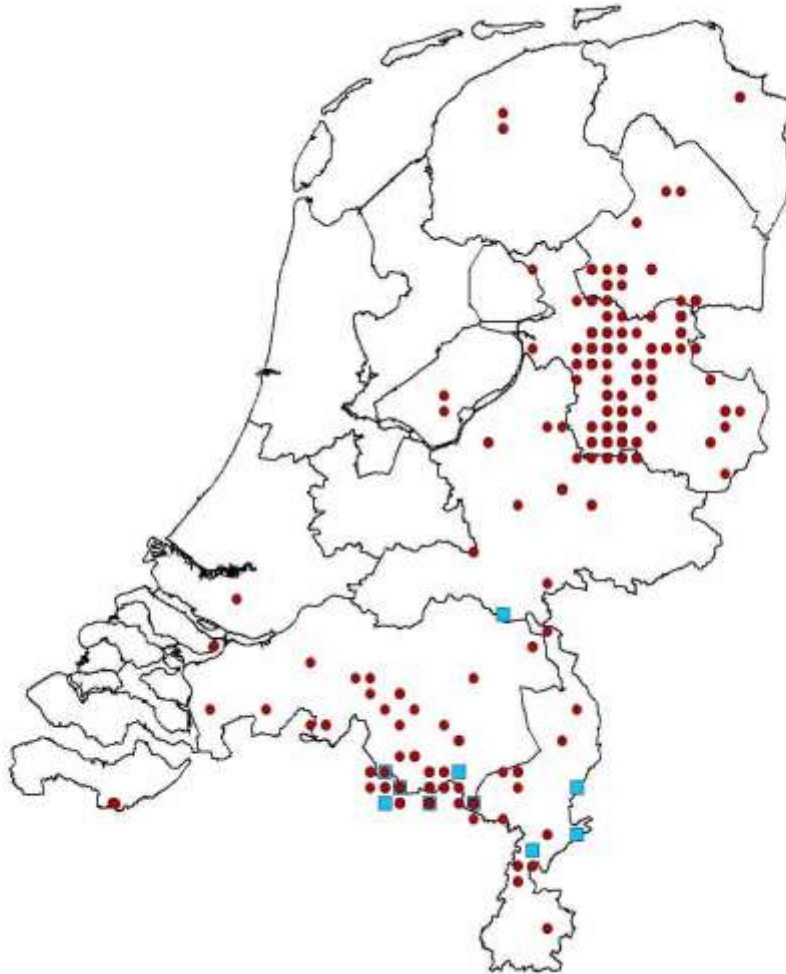
Tengere pantserjuffer van kwetsbaar naar thans niet bedreigd

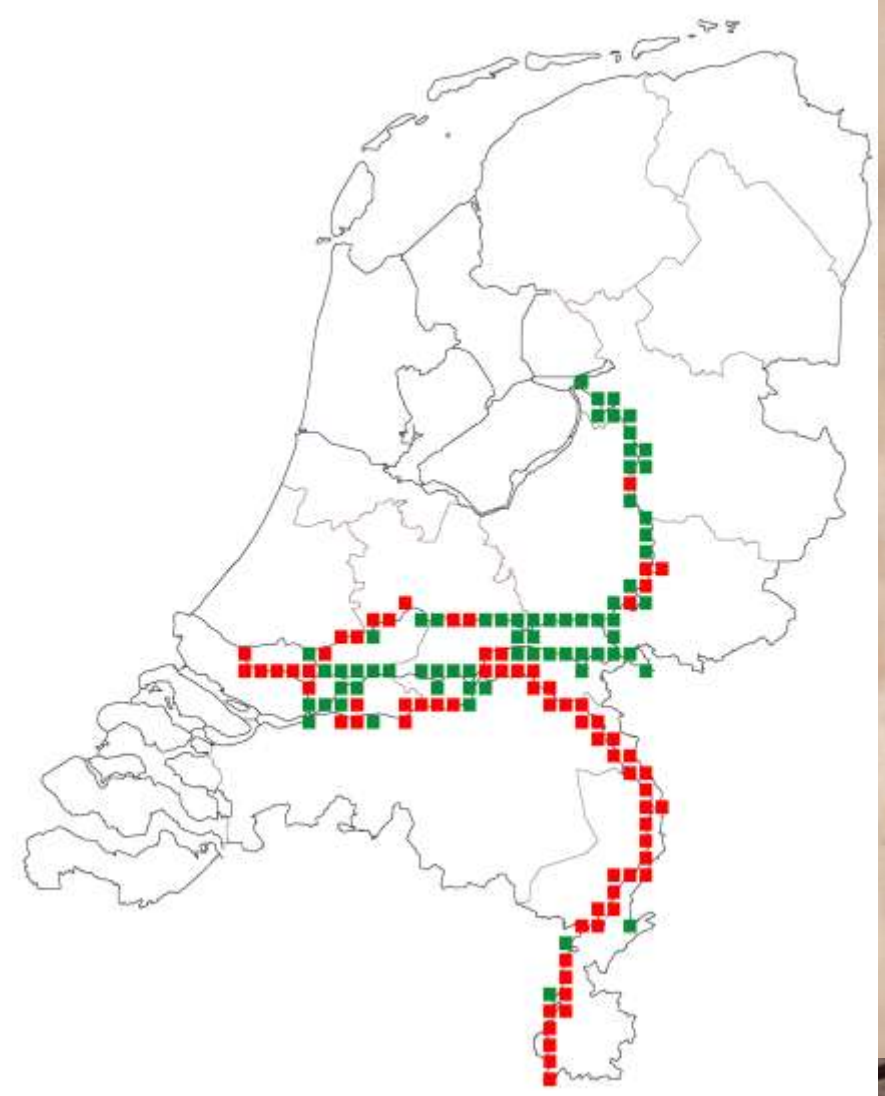

Vroege glazenmaker van kwetsbaar naar thans niet bedreigd.

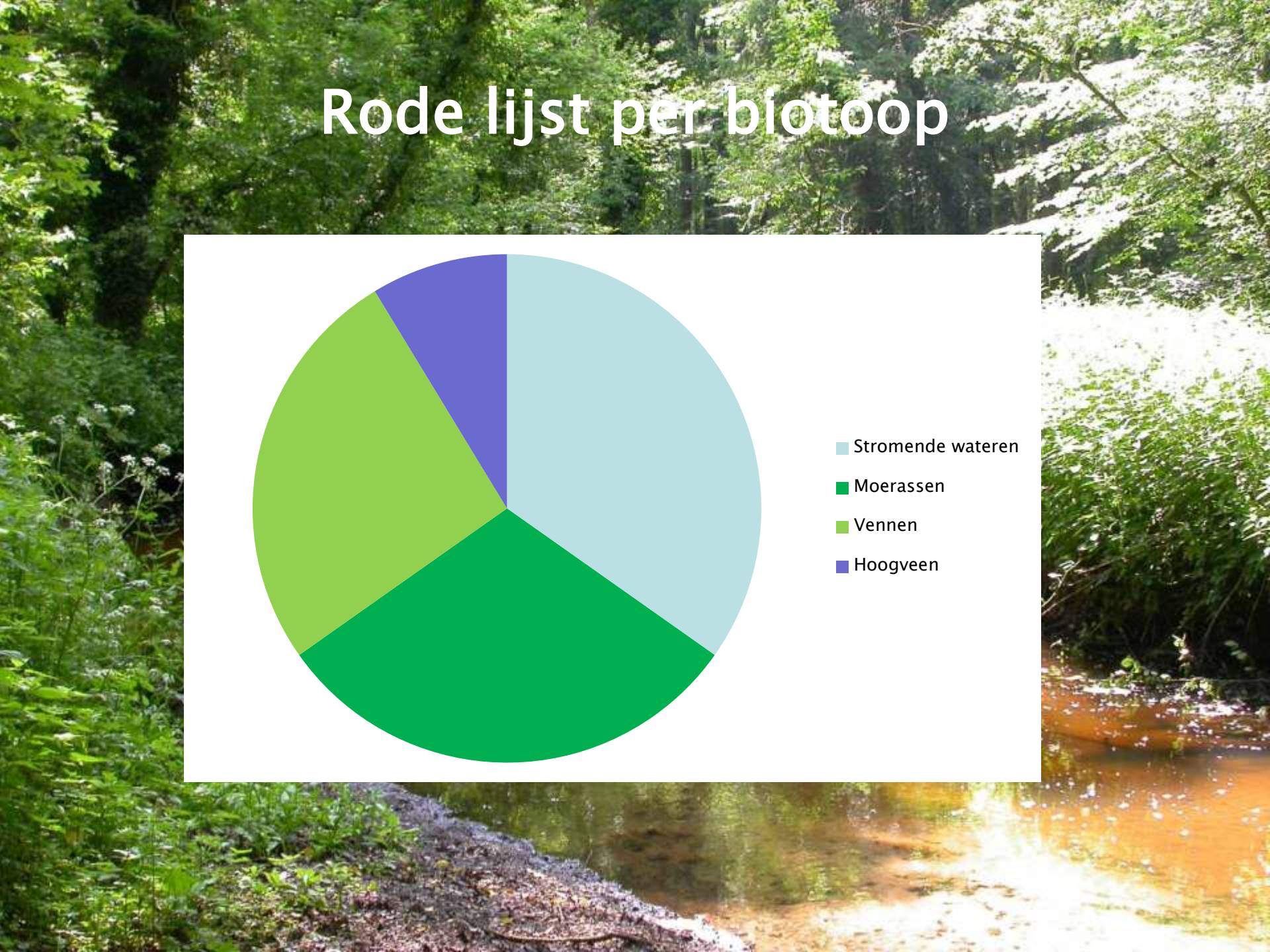
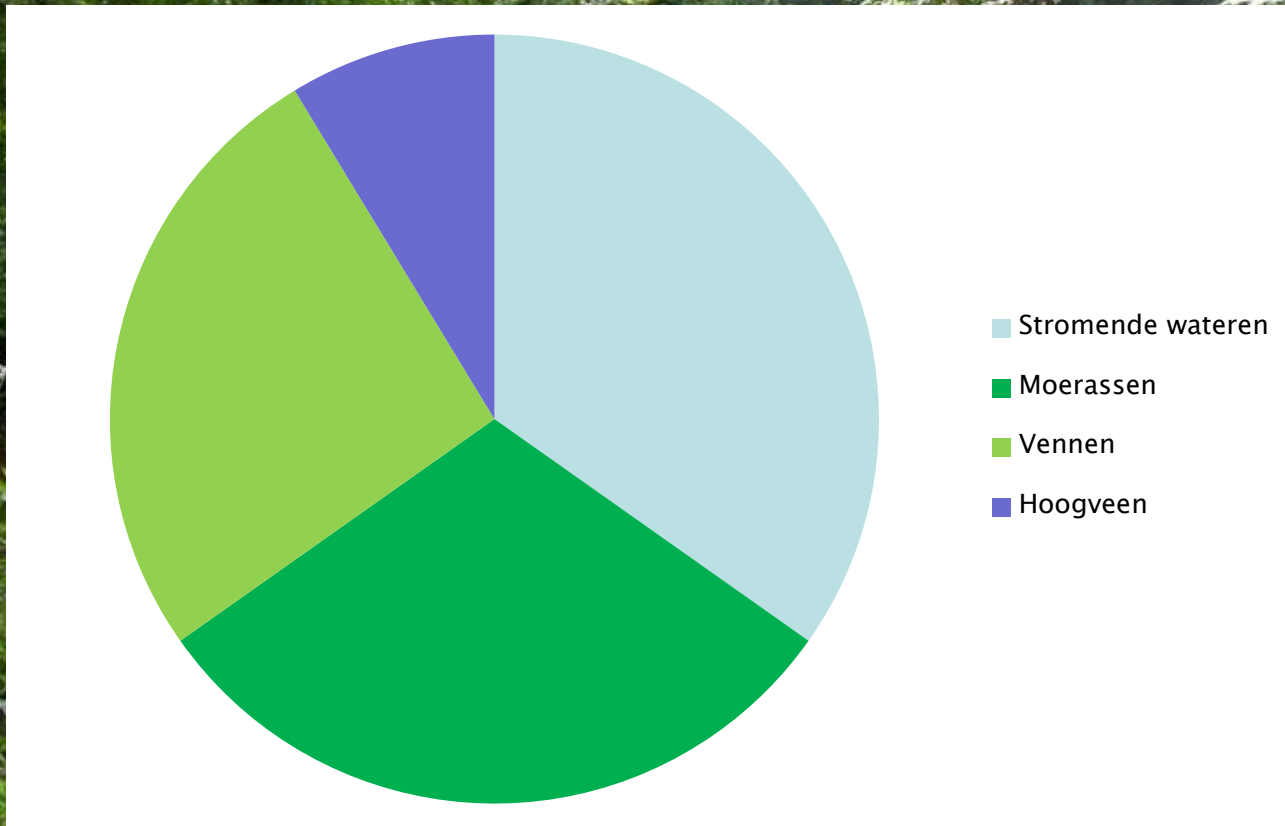

Bandheidelibel van gevoelig naar
thans niet bedreigd.

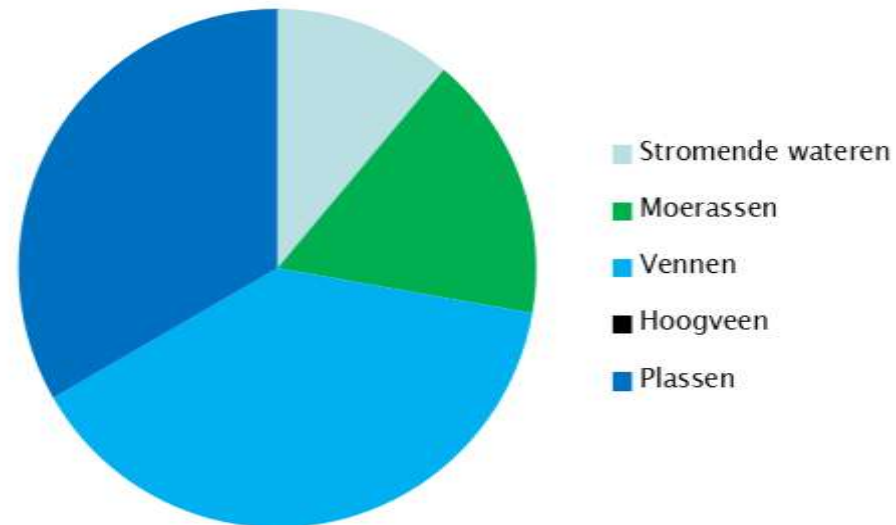
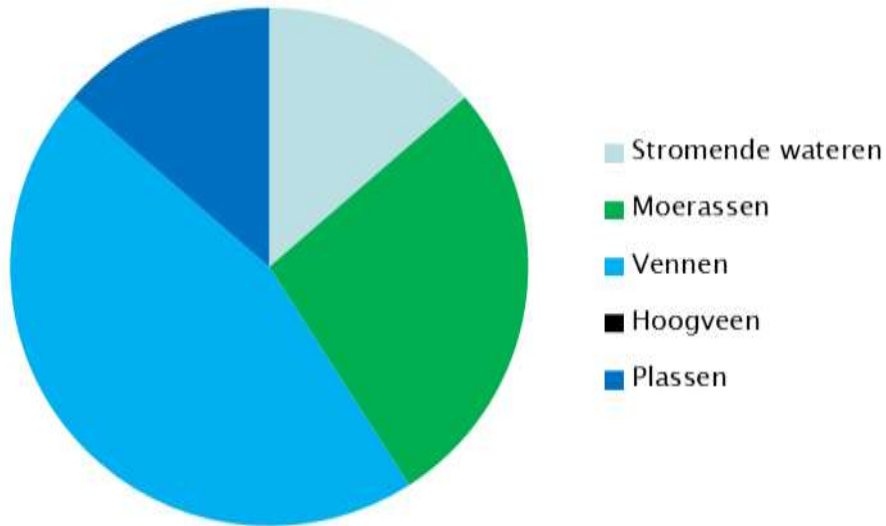

Rode lijst per biotoop

Resultaten Meetnet per biotoop

Bedreigingen

- Verdroging
- Vermesting
- Verzuring
- Vervissing

Verdroging

Verdroging

Gevolgen voor libellen

- Directe sterfte
- Verdwijnen leefgebied

In hoogveen door mineralisatie veen worden veenmossen vervangen door berk en Pijpenstrootje. In (zwak) gebufferde vennen afname toestroom van gebufferd grondwater.

N-depositie

Stikstof

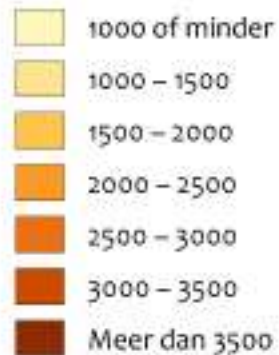

Vermestende depositie

2011

Jaartotaal (mol stikstof/ha)

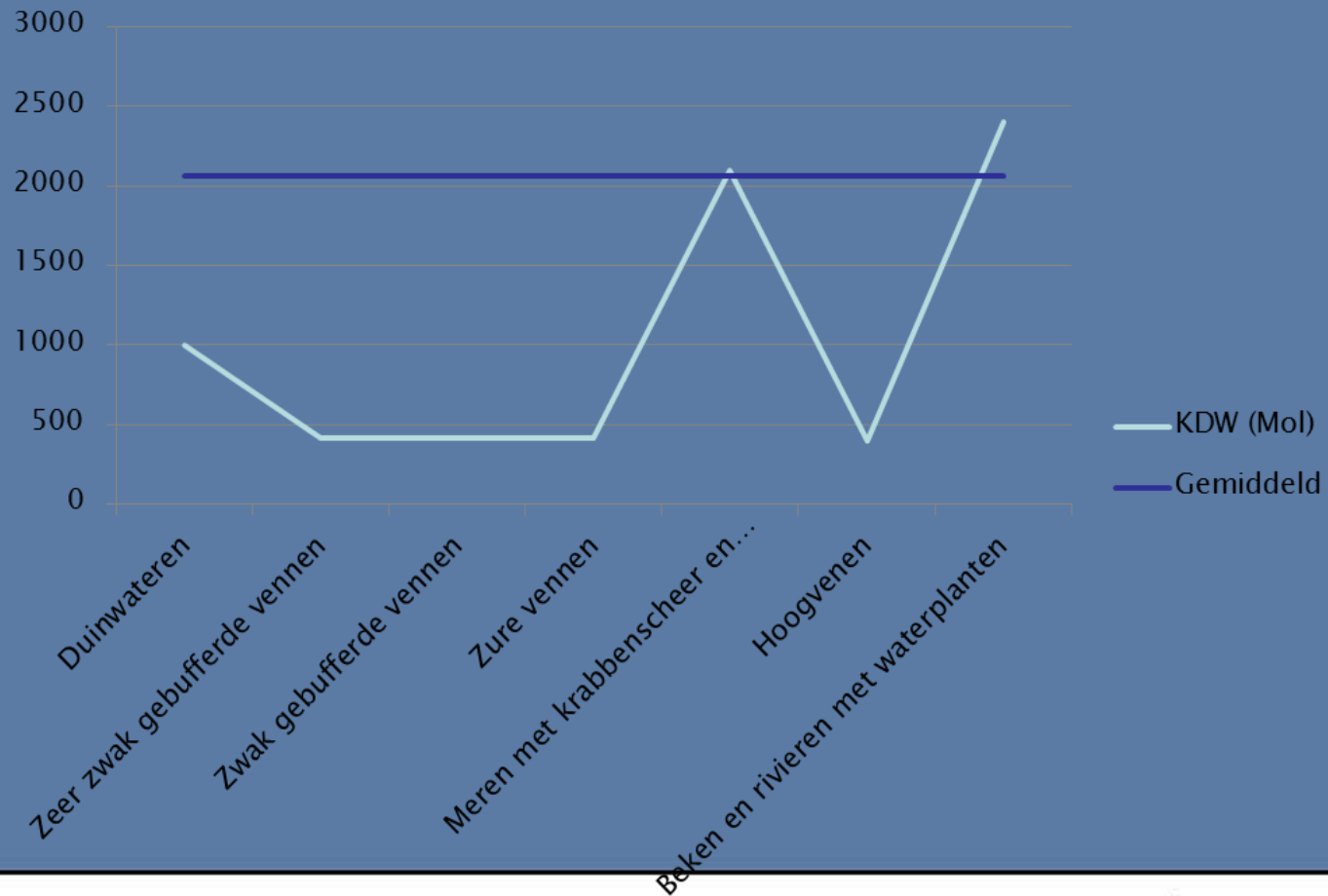
Unie van **Bos**

Bron: RIVM, 2012.

PBL/jun12/0189
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

roepen.nl

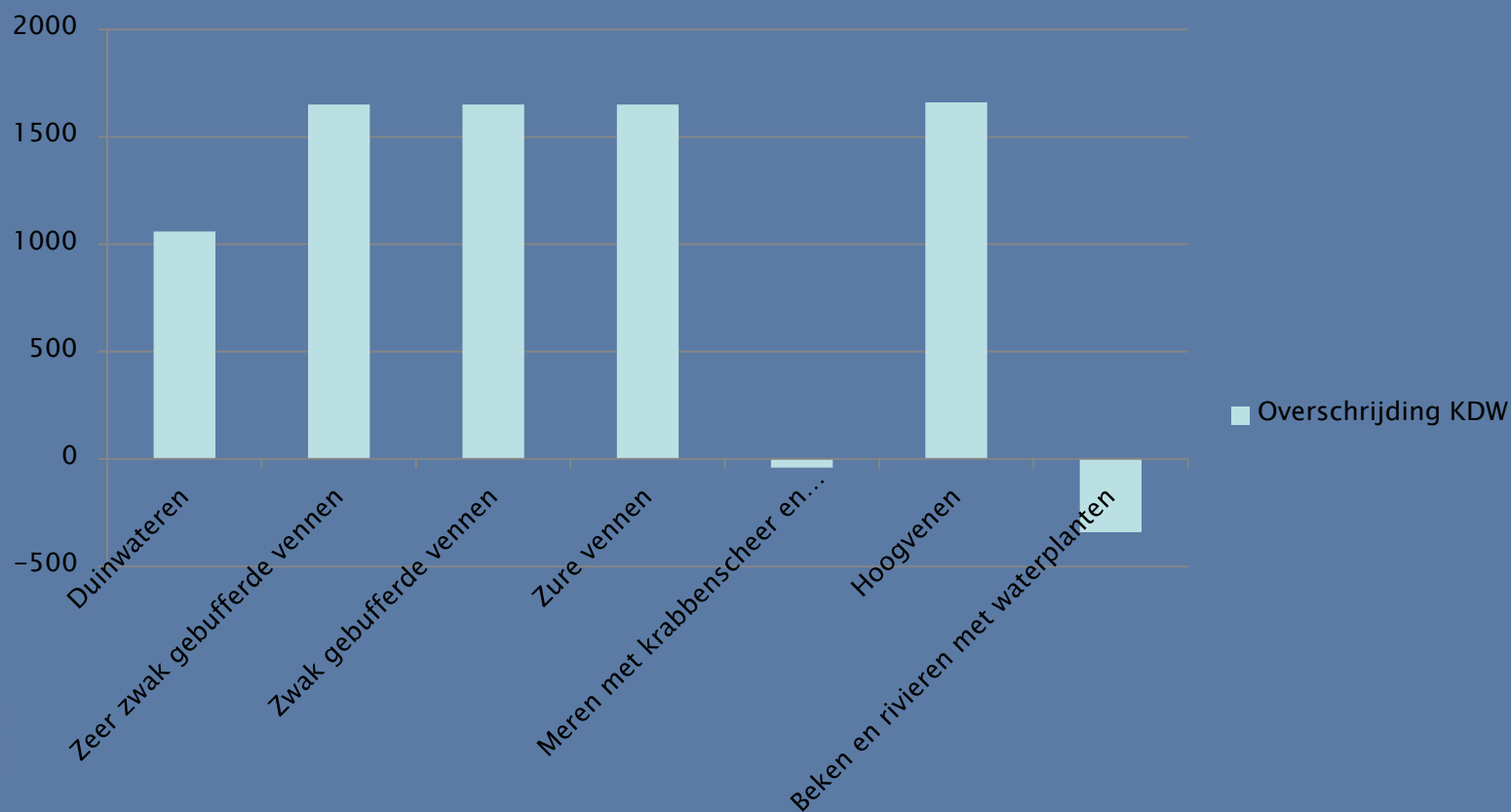
Stikstofgevoelige aquatische habitattypen

Overschrijdingen van stikstof

Overschrijding KDW

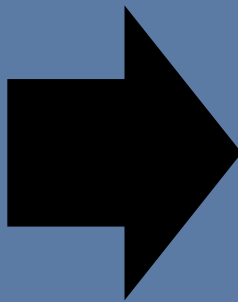
Vermesting

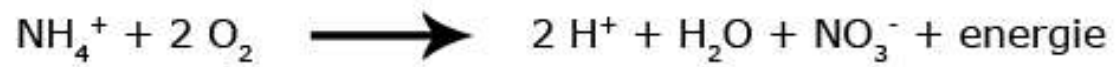
Gevolgen voor libellen

- Afname leefgebied larven
- Periodiek zuurstoftekort

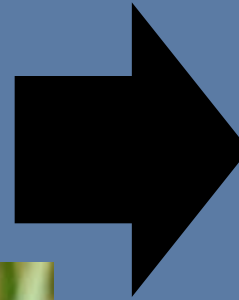

Verzuring

Gevolgen libellen

Afname voortplantingslocaties
Afname biotoop larven
Fysiologische problemen ?

Schonen van vennen

- Maatwerk van belang!
- Intacte hydrologie is voorwaarde

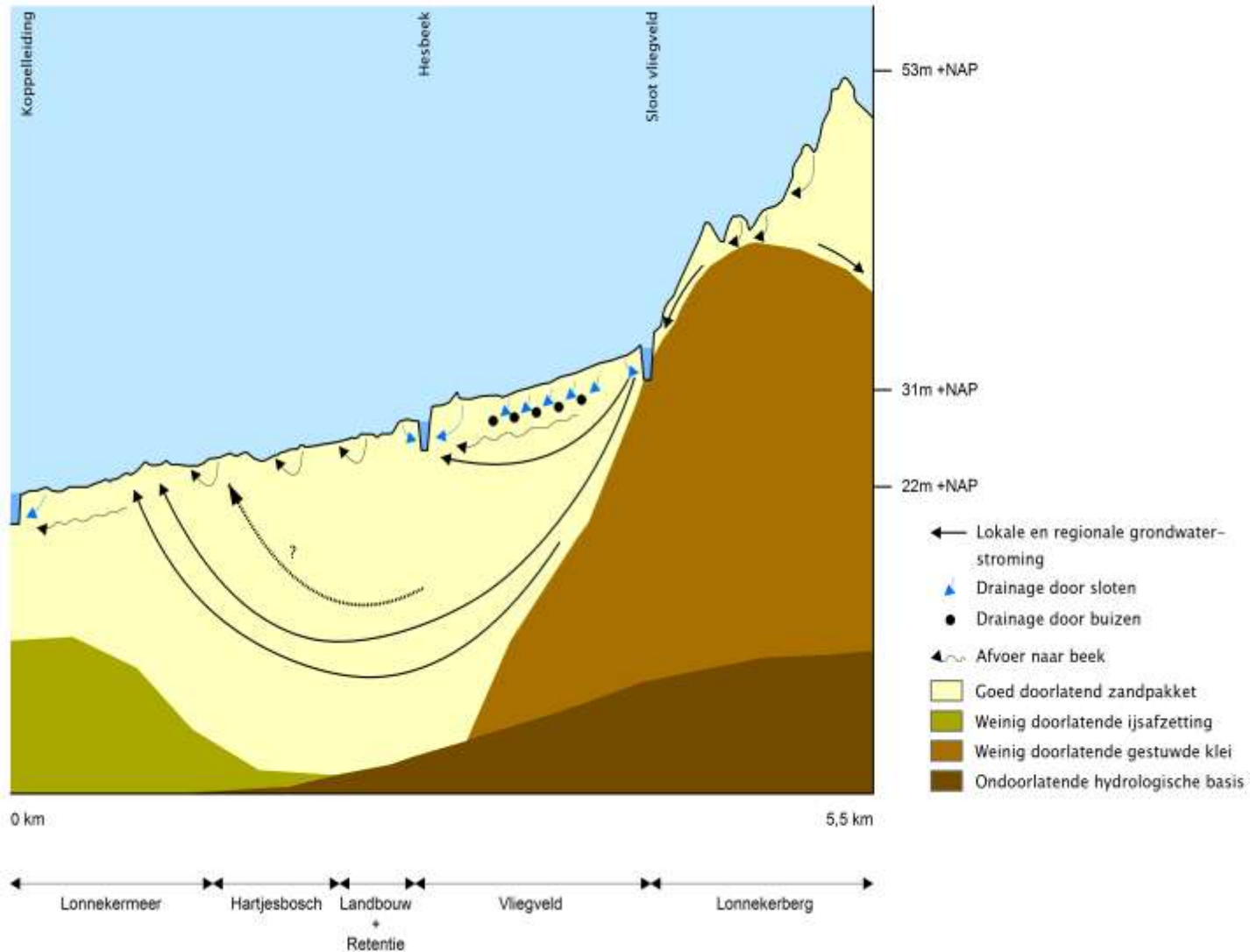
Maar ook in laagveen

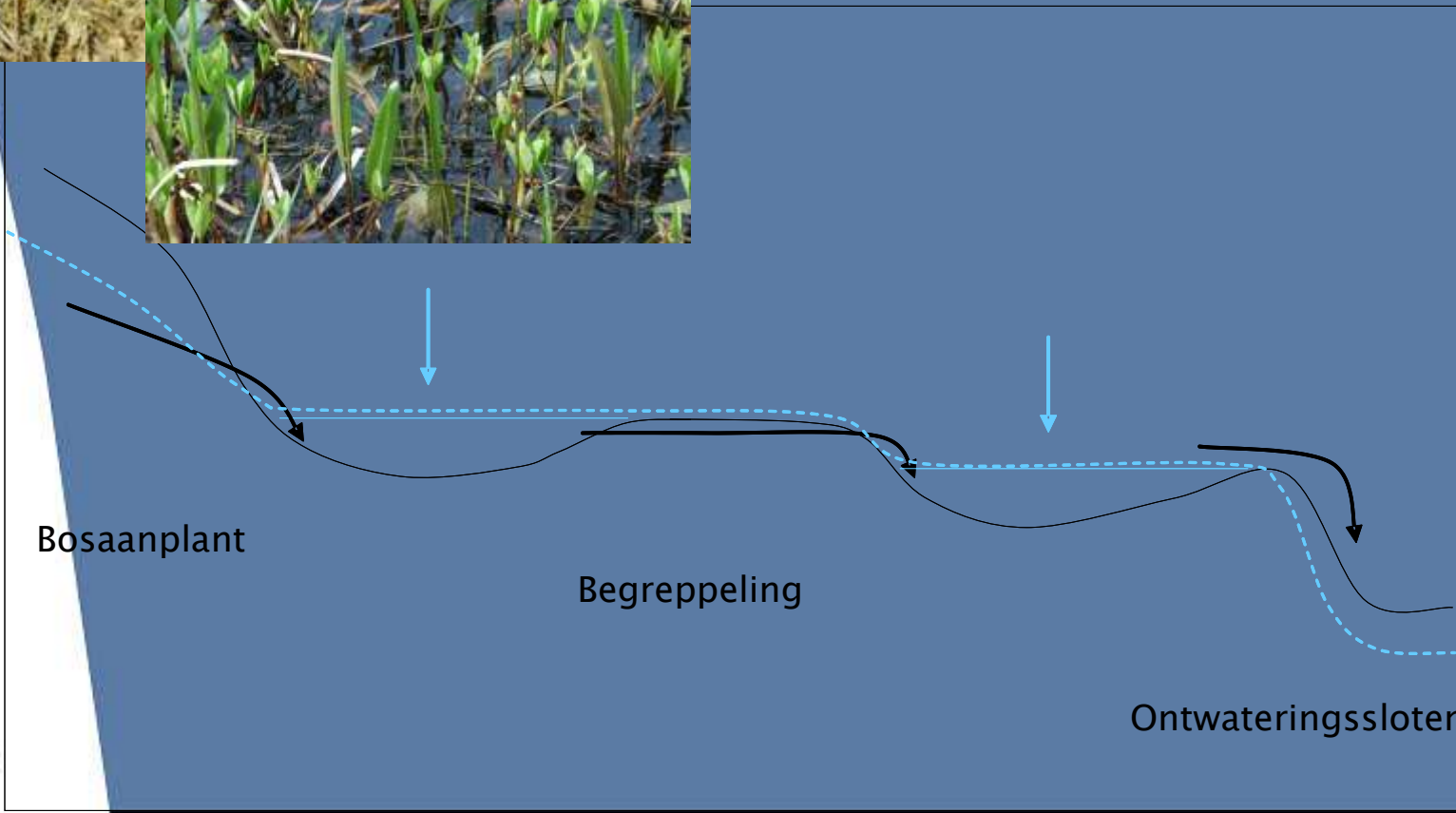

Hydrologie vormt de basis!

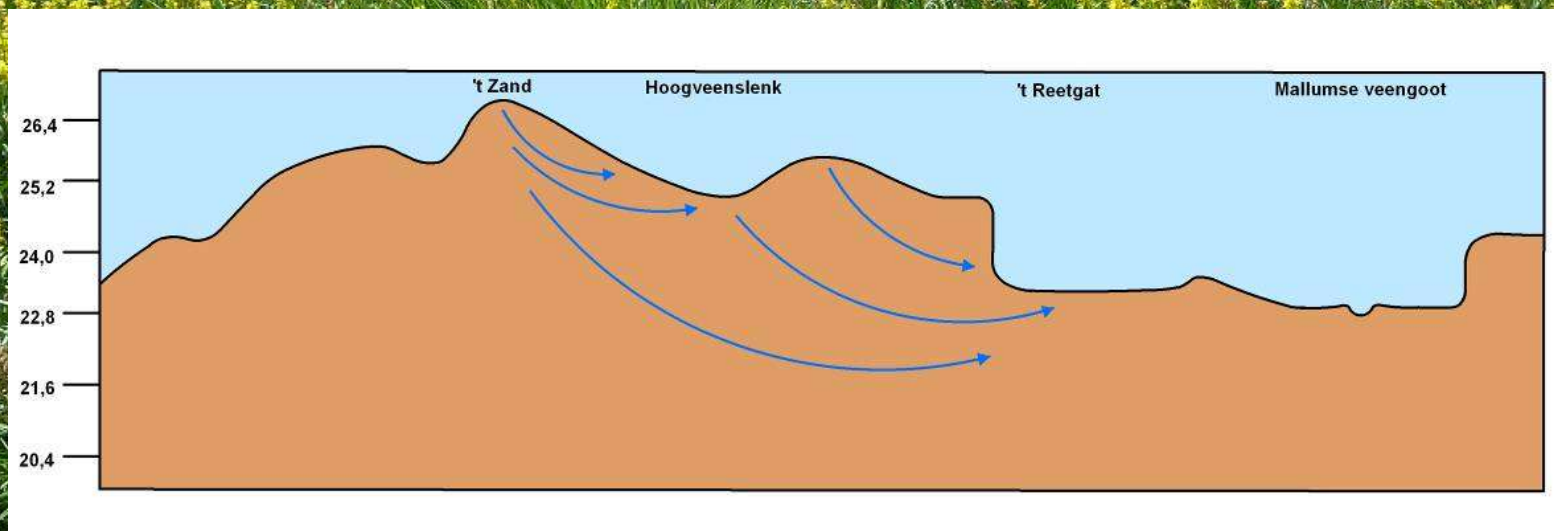
Bosaanplant

Begreppeling

Ontwateringsloten

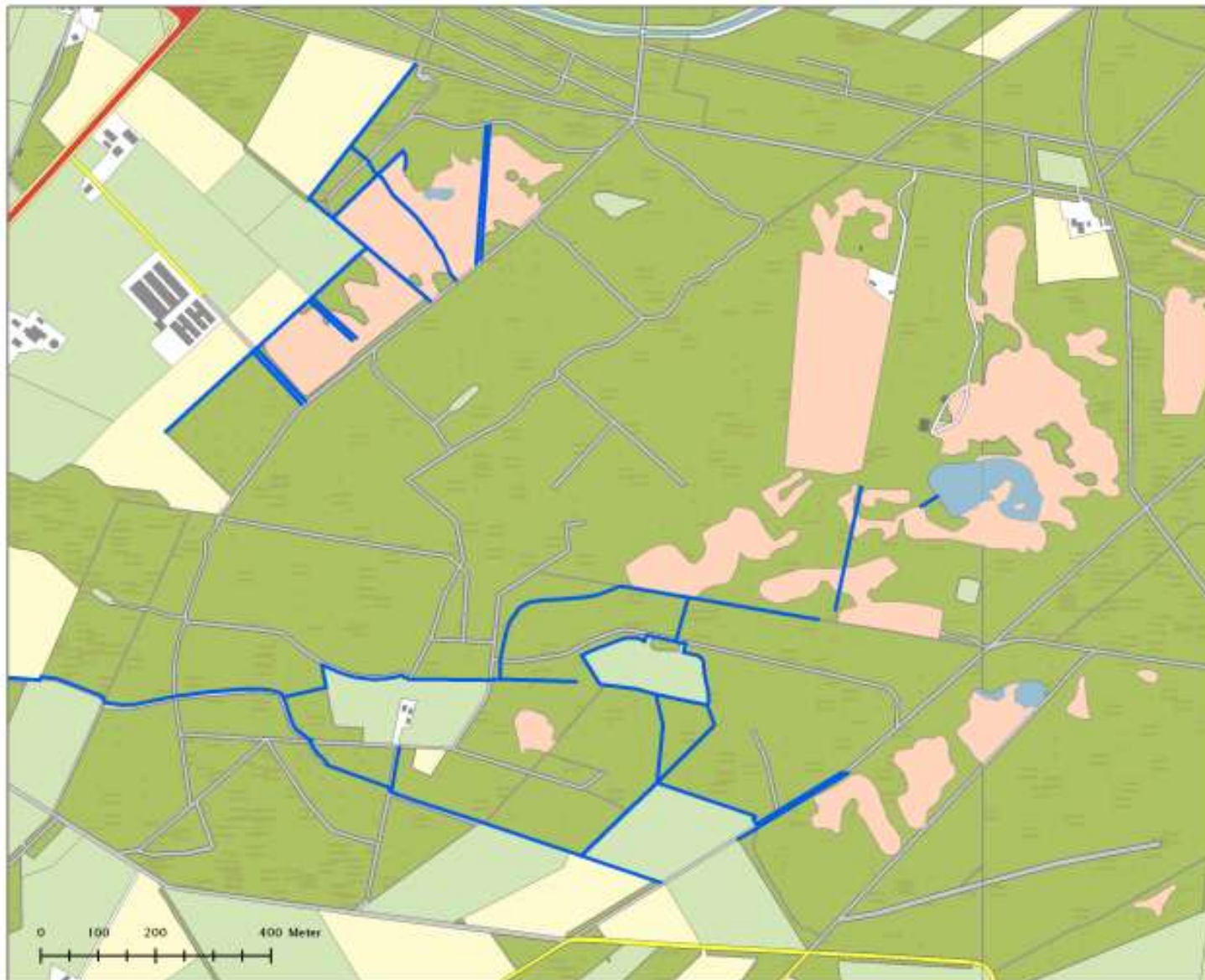

Voorbeeld uit de praktijk

Het Lankheet

Project: Houtlandbosland

Legenda

 Waterlopen

Getekend d.d.: 05-10-2011

Auteur: JT

Projectnr.: -

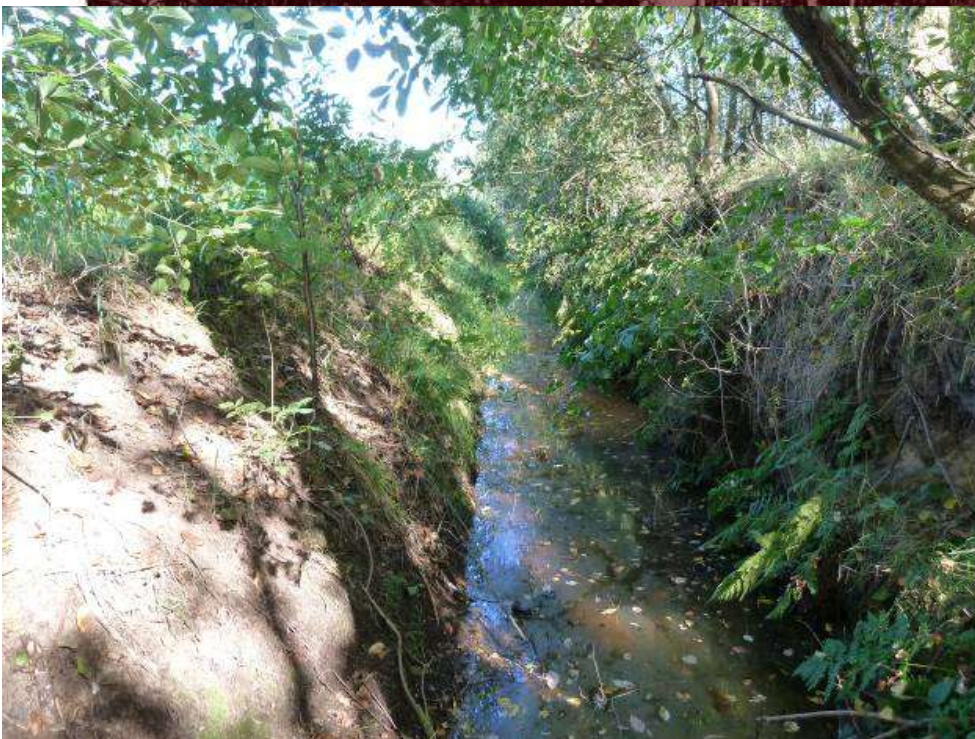
Schaal (A4): 1:10.000

Ondergrond: Copyright © 2011, Dienst voor het kadaster en openbare registers, Apeldoorn.

herstel

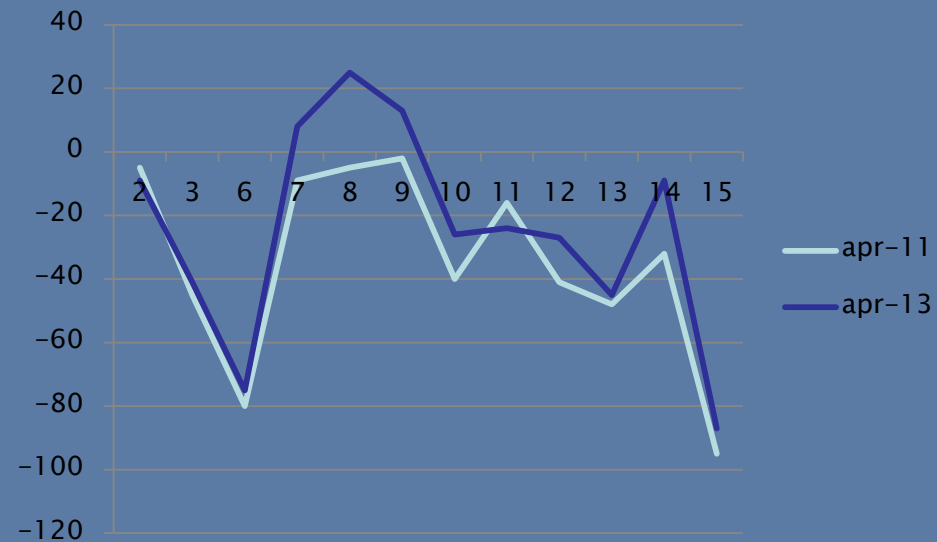
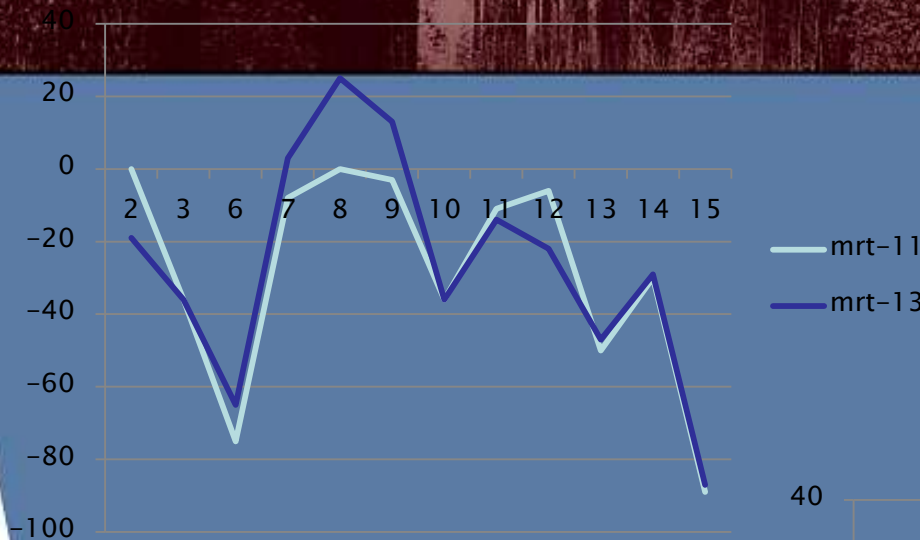

Eerste resultaten

Gevaren hydrologisch herstel

Vaak te snel !

Vervissing

1996-2000

2001-2005

2006-2011

Effect op libellen

- Directe sterfte
- Verdwijnen geschikt leefgebied larven

Lastig op te lossen

- Leegpompen
- Voorkomen dat ze er in komen
- Poelen aanleggen op handige plaatsen
- Inbrengen predatoren

Conclusies

Bedreigingen

- Verzuring en vermesting
- Verdroging
- Vervissing

Belangrijkste herstelmaatregelen

- Terugdringen N-depositie
- Hydrologisch herstel (zowel lokaal als regionaal)
- Afvoeren voedingsstoffen
- Aanpak Zonnebaars

Zijn er nog vragen ?

